Reflexions sobre la distribució urbanística de la riquesa a la Cervera del segle XVIII (1719-1805)*

Jaume CASTELLS I BERTRAN

1. Introducció

Tot i que el títol d'aquest article tingui una clara tendència secular en el seu terreny d'anàlisi, hem de fer notar que aquestes reflexions neixen i es desenvolupen a partir de la distribució urbana de la riquesa que revela el cadastre de 1805.

De tota manera, no escapa a la nostra intenció obligar la crítica del lector en un triple sentit: 1) posar en evidència la desigualtat de les evolucions urbanes dels quarters de Cervera durant el període analitzat; 2) mostrar la continuïtat en el temps i l'espai de determinats factors de caire social i econòmic; 3) escatir el grau de consolidació dels papers urbans dels quarters en la seva relació amb la riquesa. Evidentment que això ens obliga a una comparació constant amb els cadastres de 1719 i 1765.

Finalment, voldríem que la petita llicència històrica que ens hem permès, en situar l'anàlisi de l'any 1805 en el segle XVIII, sigui entesa com una necessitat de caire metodològic i com a

* Hem d'agrair la realització de les gràfiques que componen aquest article a la nostra amiga Concepció Oliva i Viles.

culminació d'una recerca investigadora que no tindrà continuïtat immediata en una anàlisi de la distribució urbana de la riquesa en el segle XIX.

Cadastre 1805: quadre total de contribuents

Z. urbana	*Con.*	*C+5*	*% z*	*% t*	*C—5*	*% z*	*% t*	*C+10*	*% z*	*% t*
Z. urbana	*Con.*	*C+5*	*% z*	*% t*	*C—5*	*% z*	*% t*	*C+10*	*% z*	*% t*
Capcorral	358	22	6'14	2'14	336	93'86	32'68	7	1'95	0'68
Major	188	38	20'21	3'69	150	79'79	14'59	9	4'78	0'87
Carrer Nou	128	4	3'12	0'38	124	96'88	12'06	0	0	0
Montserè	201	11	5'47	1'07	190	94'52	18'48	3	1'49	0'29
Framenors	153	4	7'18	1'07	142	92'81	13'81	1	0'65	0'09
Total	1.028	86		8'35	959		91'65	20		1'93

Cadastre 1805: quantitats tributades pels contribuents

Z. urbana	*Quan.*	*C+5*	*% z*	*% t*	*C—5*	*% z*	*% t*	*C+10*	*% z*	*% t*
Z. urbana	*Quan.*	*C+5*	*% z*	*% t*	*C—5*	*% z*	*% t*	*C+10*	*% z*	*% t*
Capcorral	621	181	29'14	9'91	440	70'86	24'10	90	14'49	4'93
Major	549	321	58'46	17'58	228	41'54	12'49	133	24'22	7'28
Carrer Nou	145	22	15'17	1'20	123	84'83	6'73	0	0	0
Montserè	283	86	30'38	4'71	197	69'62	10'79	34	12'01	1'86
Framenors	227	75	33'03	4'10	152	66'97	8'32	15	6'60	0'82
Total	1.825	685		37'50	1.140		62'53	272		14'89

2. La distribució de la riquesa

En el cadastre de 1805 trobem representats un total de 1.028 contribuents amb una capacitat impositiva de 1.825 lliures. Aquestes dades suposen un creixement en el nombre de tributadors respecte dels cadastres de 1719 i 1765, i una pèrdua en la capacitat impositiva si la comparem amb els talls de principis i mitjan segle.[1]

Des d'una perspectiva total, doncs, sembla que l'evolució cadastral de la vila no és positiva. Caldrà veure si podem treure la mateixa conclusió de l'anàlisi de les diverses zones urbanes.

1. Per tal de confirmar aquestes impressions vegeu CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa a la Cervera de principis del segle XVIII (1719)», dins *Miscellània Cerverina*, IV (C.C.C., 1986), p. 46; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística de la riquesa a la Cervera de mitjans del segle XVIII (1765)», dins *Miscellània Cerverina*, V (C.C.C., 1987), p. 182.

3. Quarter de Capcorral

El quarter de Capcorral participa en el cadastre de 1805 amb un total de 358 contribuents i 621 lliures de tributació. Això els suposa una mitjana d'1'7 lliures que és idèntica a la del total de contribuents cadastrals de la població. Hem de fer notar que, tant en el nombre d'impositors com en la quantitat tributada, és la zona urbana més important.

Els contribuents de més de 5 lliures són 22, amb una xifra de tributació de 181 lliures. La mitjana d'imposició d'aquest grup és de 8'2 lliures, que ens permet parlar d'una capacitat impositiva elevada, ja que és la segona mitjana zonal més important en aquest cadastre de 1805.

Des de la vessant social, els 22 contribuents representen el 6'14 % dels tributadors de la zona. Aquest percentatge és en un 2 % inferior a la participació total dels contribuents de més de 5 lliures en el cadastre. Això implica que aquesta tipologia de contribuents del Capcorral no respongui, des de la perspectiva individual, al que és la participació ideal donada per la presència total d'aquest tipus d'impositor.

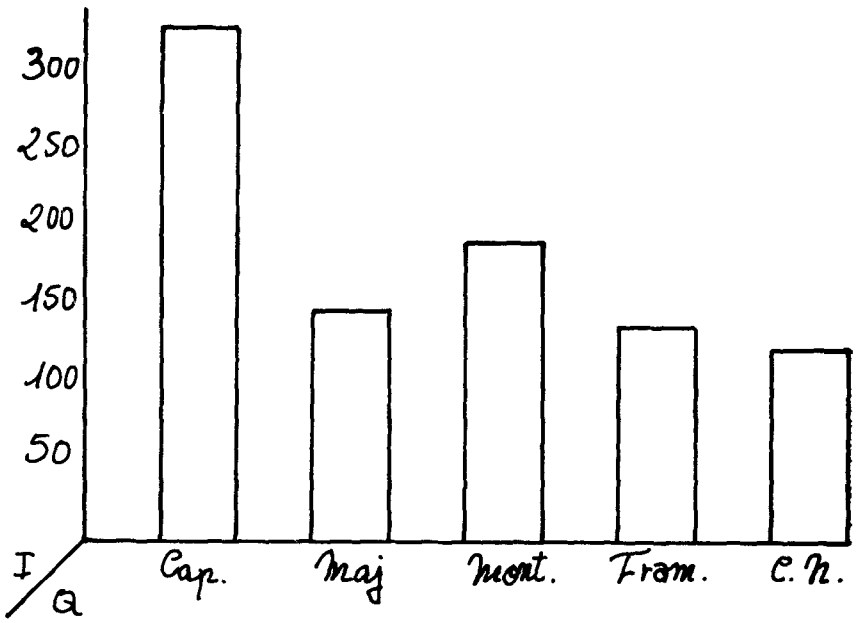
Que zonalment no respongui a la participació ideal dels contribuents de més de 5, no vol dir que no tingui una important presència dins el total de la vila. Aquest grup de contribuents del Capcorral significa el 2'14 % dels tributadors del grup en el total de la vila, és a dir, és la segona zona en importància participativa dels de més de cinc en el total del cadastre.

Pel que fa a la imposició dels contribuents de més de 5, les 181 lliures representen el 29'14 % de la tributació total de la zona. Si utilitzem el coeficient [2] per analitzar aquest percentatge, ens adonem que és un 8 % inferior a la capacitat impositiva total d'aquests contribuents en el conjunt de la vila, qüestió que, en definitiva, ve a significar que tampoc des de la perspectiva econòmica no responen al comportament dels mateixos contribuents en el total de la vila.

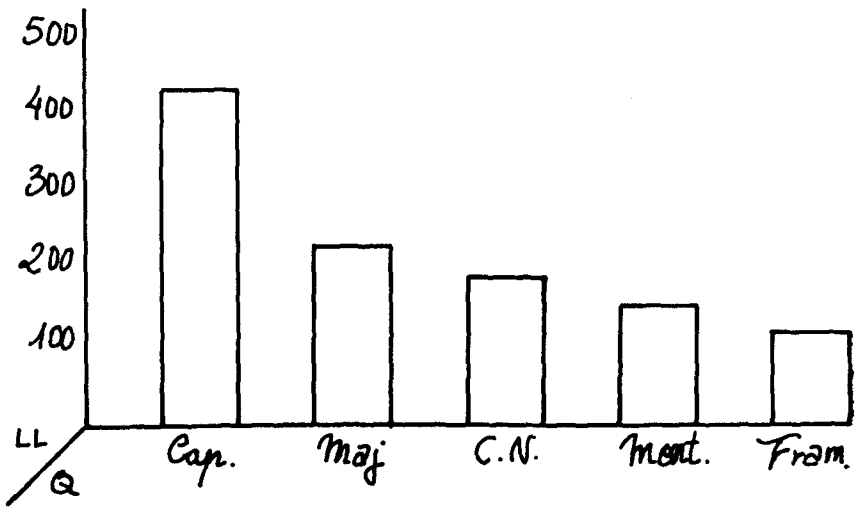
La participació dins el total del cadastre se situa en un 9'91 %, percentatge que és el segon més important i molt contrastadament allunyat tant del superior com dels inferiors. Això

2. Hem de recordar que els coeficients són el resultat de restar entre els percentatges zonals i totals de la vila.

Distribució total per quarters 1805

Individus contribuents de menys de 5 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de menys de 5 lliures.

ens dóna idea de la importància econòmica que els membres d'aquest grup tenen dins el total de la vila.

En el total de la vila els contribuents de més de cinc del Capcorral són qualitativament importants, però no són capaços de traslladar aquesta importància econòmica a la situació interna del quarter.

Aleshores els contribuents de més de cinc lliures del Capcorral no assoleixen ni nivells de representativitat collectiva ni de riquesa econòmica que siguin equiparables als de la mateixa tipologia de contribuents en la Cervera de 1805. No és probable, doncs, que siguin aquests contribuents els dominants en la zona.

Els 336 contribuents de menys de 5 tenen una capacitat impositiva de 440 lliures, que els permet una mitjana de tributació d'1'3 lliures, mitjana que també és la segona en importància entre les registrades en les diferents zones urbanes.

Des de la perspectiva social, els contribuents de menys de 5 lliures representen el 93'86 % dels impositors de la zona. Aquest percentatge els permet gaudir d'un coeficient zonal en un 2 % superior a la representació dels contribuents de menys de cinc en el total del cadastre. Pel que fa al nombre d'individus, la zona respon al que seria la participació ideal. Una altra reflexió en aquest sentit és que el percentatge de participació en el total del cadastre (32'68 %) resulta el primer de la vila.

Econòmicament, les 440 lliures aportades per aquests tributadors, representen dins la zona el 70'86 % de la imposició realitzada. Aquest percentatge zonal és un 8 % superior a la participació econòmica dels contribuents de menys de cinc lliures en el total del cadastre, fet que implica que els de menys de cinc del Capcorral superin els nivells de riquesa del total del grup en la vila.

La superació econòmica interna es veu reflectida en el moment d'analitzar què representa dins la tributació total dels contribuents de menys de cinc. El 24'10 % dels impositors del Capcorral és el percentatge més elevat de la vila i situa perfectament la riquesa dels tributadors pobres. En definitiva, són els més rics entre els menys rics.[3]

---

3. Aquest fet també es donava els anys 1719 i 1765: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 146; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística», *op. cit.*, p. 182.

Són 7 els contribuents de més de 10 lliures del quarter de Capcorral, aquests assoleixen una capacitat impositiva de 90 lliures que els permet una mitjana de 12 lliures. Això representa la segona mitjana més elevada de la vila.

Els contribuents de més de deu del Capcorral representen l'1'45 % dels impositors de la zona. Si analitzem els coeficients ens adonem que això la situa un 0'02 % per sobre de la participació total d'aquests tributadors en el total del cadastre. Gairebé ens trobem amb una representació social «ideal». Veurem si aquesta imatge es manté després d'analitzar la imposició.

Les 90 lliures aportades pels tributadors de més de deu representen el 14'49 % de la imposició de la zona; el coeficient ens permet veure que, malgrat que és inferior en un 0'40 % el percentatge de la zona i el total de la vila per aquest grup de contribuents són molt similars. També des de la perspectiva econòmica ens trobem amb una representació gairebé ideal.

Per cercar el tipus contributiu dominant en la zona ens haurem de recolzar en aquells grups impositius que mantinguin coeficients positius, tant des del punt de vista dels contribuents com des de la vessant de la capacitat impositiva.

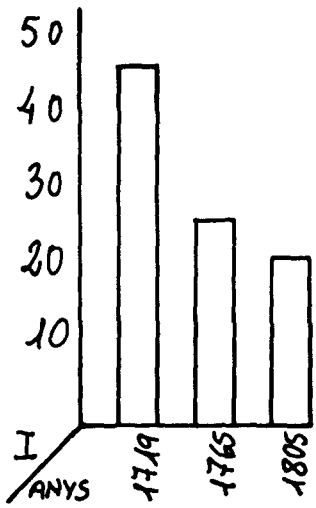
A partir d'aquesta condició prèvia queda clar que el grup impositiu dominant en la zona és el format pels contribuents de menys de cinc lliures. En primer terme, perquè mantenen una paritat de comportament interzonal tant des des la vessant social com econòmica; en ambdós conceptes la zona supera els percentatges totals de la vila en el mateix tipus de contribuents. En segon terme, perquè l'aportació conòmica al total del cadastre és la més important de la vila. En tercer lloc, perquè respecte del cadastre de 1765 és l'únic grup que veu augmentar tant el seu nombre de contribuents com la seva capacitat impositiva, reflexió que té més importància si la situem dins la pèrdua de tributadors i de capacitat impositiva total que ha patit el Capcorral si comparem aquests dos talls cadastrals.[4]

Ja hem avançat una primera característica de l'evolució de la zona respecte del cadastre anterior: un creixement significativament positiu sols es produeix entre els baixos contribuents.

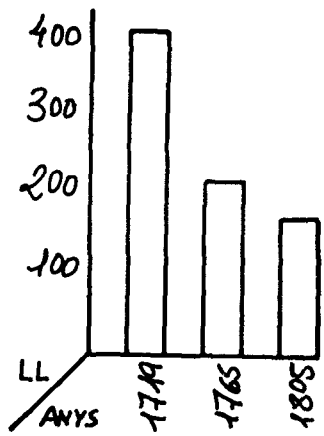
---

4. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 184-185.

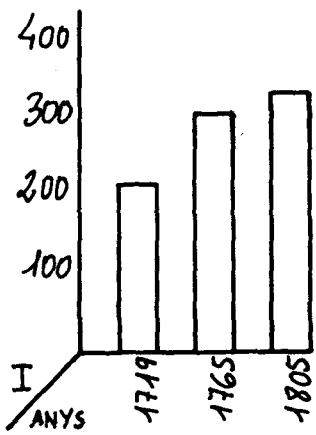
Evolució comparada del quarter de Capcorral

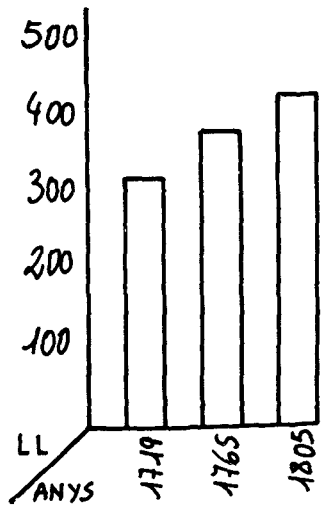
Individus contribuents
de més de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de més de 5 lliures.

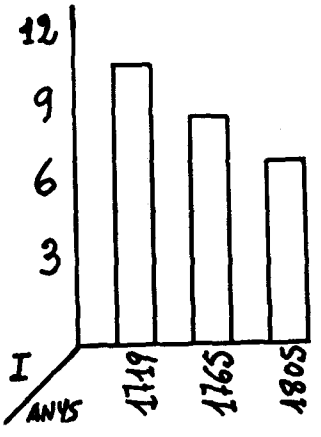

Individus contribuents
de menys de 5 lliures.

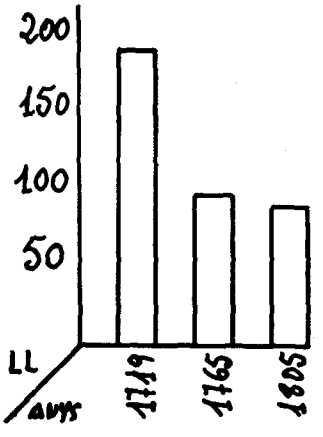

Quantitats tributades
pels contribuents
de menys de 5 lliures.

Evolució comparada del quarter de Capcorral

Individus contribuents de més de 10 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de més de 10 lliures.

Els contribuents de més de cinc lliures han vist reduïda la seva presència numèrica de 27 (1765) a 22 impositors, i la caiguda és més important si recordem els 47 de 1719. Econòmicament, han passat de tributar 228 lliures (1765) a cotitzar per valor de 181 lliures: les dues xifres són molt lluny de les 412 lliures de principi de segle. Això és el que ens diuen els valors absoluts i si analitzem els coeficients ens adonarem que el desajust del comportament econòmic de la zona recupera els nivells de 1719, fet que fa que la recuperació de 1765 ens sembli anecdòtica.

Els contribuents de més de 10 lliures també han patit pèrdua en el nombre d'impositors ja que de 9 (1765) han quedat reduïts a 7 i la pèrdua continua essent contrastada si recordem els 11 de 1719. La visió econòmica del grup no és més optimista en termes absoluts, ja que de tributar 100 lliures (1765) han passat a contribuir 90 lliures. La diferència amb la imposició de 1719 (191 lliures) és aclaparadora. L'anàlisi dels coeficients permet que, com a mínim secularment, es pugui parlar d'una progressiva millor adequació zonal dels contribuents de més de 10 lliures, ja que han passat de tenir coeficients inferiors a tenir percentatges gairebé idèntics als del total del grup en el cadastre de 1805.

En definitiva, el contrast entre els pobladors de la zona s'ha aguditzat amb el transcurs dels anys: 1) la recuperació que el

1765 presentaven els contribuents mitjans ha resultat ésser un fet aïllat; 2) els alts contribuents han patit una pèrdua individual i econòmica però s'ajusten millor al pes que a final de segle tenen els contribuents de més de deu lliures; 3) el creixement individual i econòmic dels baixos contribuents els porta a incidir molt positivament en la tributació total del grup.

En definitiva, quan en el cadastre de 1719 dèiem que el creixement qualitatiu es podria produir en els contribuents de menys de 5 lliures ja que tenien una certa paritat de comportament social i econòmic que oferia esperança de creixement de cara al futur, no ens equivocàvem del tot, ja que és això el que ha passat en termes absoluts i és el que veiem més clarament.[5] Però al costat d'això tenim una progressiva adaptació a la riquesa total entre els contribuents de més de deu lliures que permet valorar menys negativament l'evolució del Capcorral entre 1719 i 1805.[6] De tota manera, no podem deixar de tenir la impressió que si no es consolida un grup de mitjans contribuents, el quarter de Capcorral continuarà tenint un contrast de poblament molt acusat que no sols permetrà mantenir la importància dels baixos contribuents sinó que afectarà el creixement dels impositors de més de deu lliures.[7]

4. Quarter Major

El quarter Major participa en el cadastre de 1805 amb 188 impositors i 549 lliures tributades. És la tercera participació de la vila pel que fa als tributadors i la segona zona que més contribueix des de la vessant econòmica. Això suposa una mitjana total de 2'9 lliures entre els contribuents del quarter.

Els contribuents de més de 5 lliures són 38 individus que aporten 321 lliures al total cadastral. Això els suposa una mit-

---

5. Ja el 1719 i el 1765 ens qüestionàvem la superioritat del Capcorral, el seu tipus de població i creixement: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p .149; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op cit.*, p. 185.

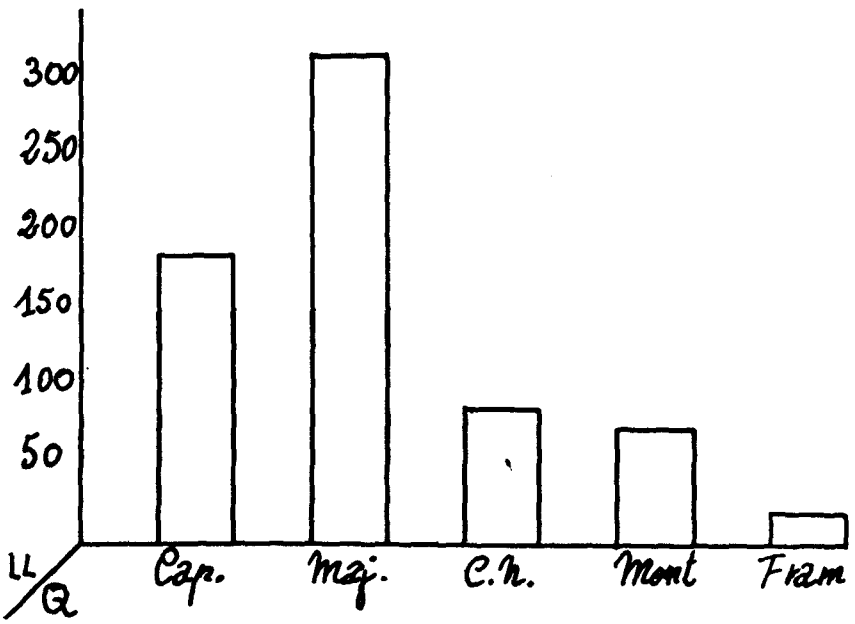
6 Tampoc entre 1719 i 1765 semblava evolucionar positivament aquest quarter: CASTELL I BERTRAN, J: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 147; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 183 a 187.

7. En el cadastre de 1765 ja vam detectar que la diversitat de població i riquesa era menys contrastada, i el pes de les capes baixes menys característic i decisiu que el 1719: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 187.

Distribució total per quarters 1805

Individus contribuents de més de 5 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de més de 5 lliures.

jana de contribució de 8'4 lliures que és la més important de la vila entre aquests tipus de contribuents.

Des de la perspectiva individual, aquests contribuents representen el 20'21 % dels impositors de la zona. Són el grup impositiu més important, en nombre, del quarter Major. Important no tan sols perquè supera percentualment la presència d'altres grups impositius sinó, principalment, perquè el seu coeficient és un 12 % superior a la participació total dels contribuents de més de 5 en el total del cadastre. Com a individus presenten, dins la zona, una participació percentual superior a la del grup en el cadastre i aquesta és una dada socialment important, sobretot si ve reforçada pel 3'69 % de representació en el total del cadastre que situa els contribuents de més de cinc lliures del quarter Major como els més importants de la vila. Caldrà veure si la importància es trasllada igualment al terreny econòmic.

Des de la perspectiva econòmica les 321 lliures tributades representen el 58'46 % de la tributació del quarter. En principi la importància numèrica i l'econòmica van aparellades. També des de la vessant quantitativa presenta la zona un coeficient superior en un 21 % al percentatge econòmic total del grup en el cadastre, és a dir, que la capacitat econòmica d'aquests contribuents en la zona és manifestament superior a la que tenen els mateixos impositors en el total de la vila. Aquest comportament econòmic intern es veu colpidorament confirmat pel fet que la tributació dels contribuents de més de cinc lliures del quarter Major és, percentualment (17'58 %), la més important de les zones representades.

Tenim una certa coherència de comportament entre aquest grup de contribuents ja que la presència numèrica es veu confirmada per una forta capacitat econòmica. Econòmicament, aquesta capacitat és igualment important dins el propi quarter com dins el que representa en la vila.

Els 150 contribuents de menys de 5 tributen un total de 228 lliures, fet que els suposa una mitjana d'1'5 lliures, que és la més elevada entre aquests tipus de contribuents. De tota manera, ni numèricament ni econòmicament són els del quarter Major els més importants de la vila.

Des de la perspectiva individual, representen el 79'79 % dels contribuents del quarter. Aquest percentatge proporciona un coeficient inferior (—12 %) a la participació individual dels contribuents de menys de 5 en el total del cadastre. Això implica que,

en nombre, no responguin en la zona a la que hauria d'ésser la participació ideal. Aquesta inferioritat d'estructura individual interna es veu reflectida en el percentage que els contribuents de la zona tenen en el total del cadastre (14'59 %), que només es el tercer en importància si el comparem amb els de les altres zones urbanes.

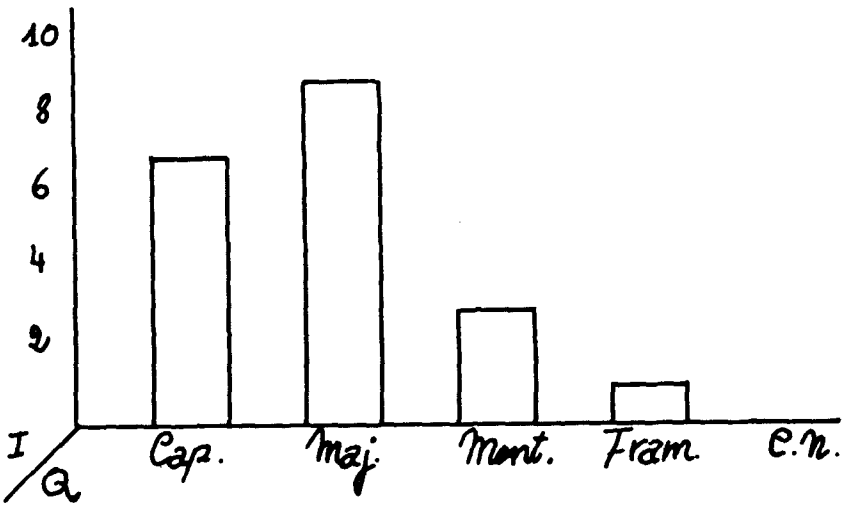
Des de la vessant econòmica, les 228 lliures tributades representen el 41'54 % de la imposició de la zona. Aquest percentatge permet un coeficient inferior (—21 %) que ens torna a denotar que tampoc econòmicament dins la zona no tenen els contribuents de menys de cinc un nivell de riquesa que respongui al del total d'aquests contribuents en el cadastre de 1805. Malgrat tot, econòmicament tenen més pes en el total del cadastre del que tenien socialment, ja que el 12'49 % respecte del total és la segona participació percentual entre les realitzades pels diferents quarters. Internament, la seva riquesa no respon a la del total del grup però sí que són els que incideixen més en el total de la tributació realitzada pels impositors de menys de cinc lliures.

Els 9 contribuents de més de 10 lliures del quarter Major tenen una capacitat impositiva de 133 lliures, realitat que els proporciona una mitjana de tributació de 14 lliures. És la mitjana de tributació més elevada de la vila. Estem en la zona que més individus aporta dins d'aquest grup i els de més elevada capacitat econòmica. Situem-ho millor.

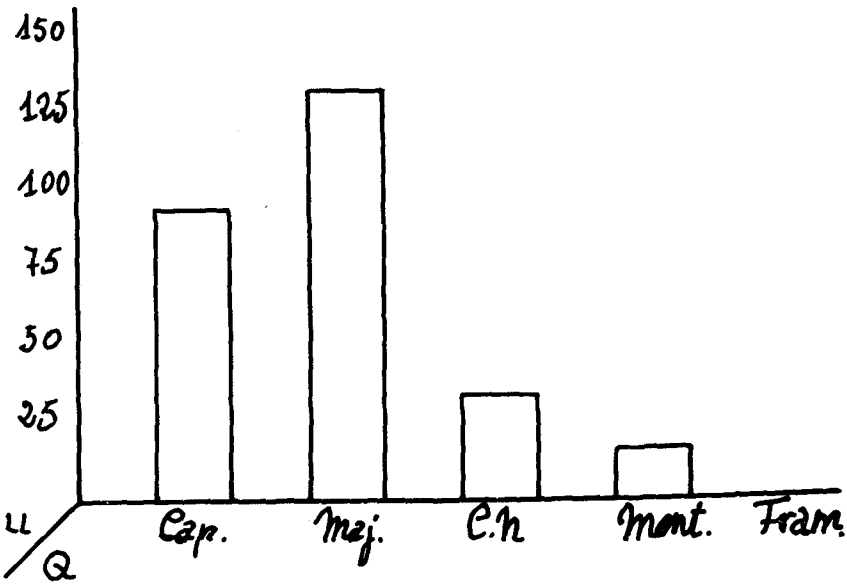
Els 9 contribuents que representen el 4'78 % dels impositors zonals són, evidentment, una minoria qualitativa. Aquest percentatge zonal és un 3 % superior a la participació total dels contribuents de més de deu en el cadastre de 1805. Estem, doncs, en una zona en què aquests contribuents tenen un pes superior a l'«ideal», és a dir, superior al del total de contribuents de més de deu en la vila. Aquesta importància zonal es veu reflectida en el percentatge dins el total del cadastre (0'87 %) que, tot i no ésser elevat, és el més significatiu.

Des de la perspectiva econòmica, les 133 lliures tributades representen el 24'22 % de la imposició del quarter i el 7'28 % de la imposició en el total del cadastre. La imposició del quarter possibilita un coeficient superior en un 10 % a la tributació total dels contribuents de més de deu en la vila, fet que implica que la riquesa dels alts contribuents del quarter Major sigui més important que la del conjunt de contribuents de més deu lliures. El percentatge respecte de la participació en el total és el més

Distribució total per quarters 1805

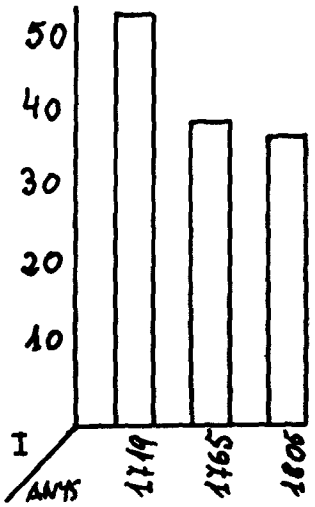

Individus contribuents de més de 10 lliures.

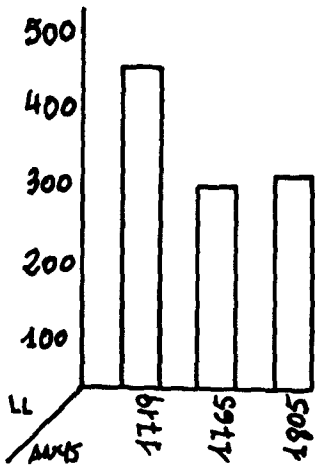

Quantitats tributades pels contribuents de més de 10 lliures.

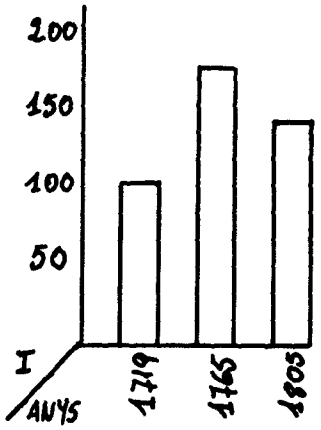
Evolució comparada del quarter Major

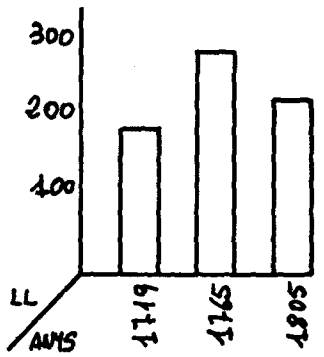
Individus contribuents
de més de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de més de 5 lliures.

Individus contribuents
de menys de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de menys de 5 lliures.

important dels quarters representats en el cadastre de 1805. En altres paraules, tenen una riquesa interzonal molt significativa i igualment important en translació envers el total.

En el moment d'esbrinar el tipus contributiu dominant en la zona, caldrà tenir en compte que són dues les tipologies de contribuents que presenten coeficients sòcio-econòmics positius: els de més de cinc i els de més de deu. Així en el quarter Major més que parlar d'un grup contributiu dominant seria més ajustat parlar d'una tendència impositiva: la d'un quarter amb una forta capacitat econòmica dels mitjans i alts contribuents.[8]

Però és clar que entre els dos tipus de contribuents un és més dominant que l'altre i això ens situa davant els contribuents de més de cinc lliures. No en recolzem la importància en el fet que siguin més nombrosos ni tan sols perquè contribueixen més. La valoració positiva radica en el fet que la seva riquesa interzonal és manifestament superior a la del conjunt de tributadors de més de cinc lliures en el total del cadastre. Aquesta superació de la «idealitat» és molt més elevada entre aquests contribuents que no entre els de més de deu lliures.

De tota manera, aquesta superioritat interzonal que es reflecteix en el total del cadastre no ha de fer oblidar que els contribuents de més de deu són molt importants, importància que podem situar en el seu context però que fóra un error minimitzar.

L'evolució del conjunt de la zona respecte dels anteriors cadastres és, en xifres absolutes, negativa. Però és una evolució negativa que afecta, fonamentalment, els baixos contribuents.

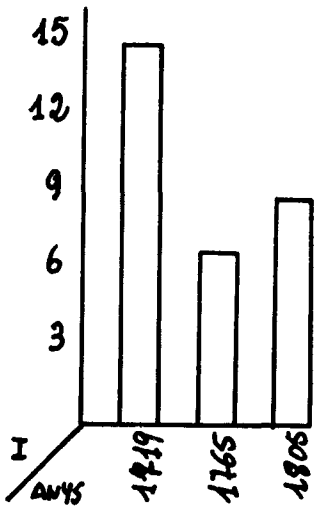
Entre 1765 i 1805, els contribuents de més de cinc lliures han patit pèrdua individual (40 i 38), però no pèrdua econòmica (302 i 321 lliures).[9] Si remuntem l'anàlisi a les xifres de principis de segle tenim pèrdua individual (54 contribuents) i pèrdua econòmica (472 lliures).[10] Aquesta valoració mínimament positiva que permeten les xifres absolutes es veu aclaparadorament manifestada si analitzem els coeficients interzonals respectius. Així tenim que el coeficient econòmic és més elevat en cada tall cadas-

8. Aquests trets ja es posaven de manifest els anys 1719 i 1765: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, pp. 153-154; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 190-193.

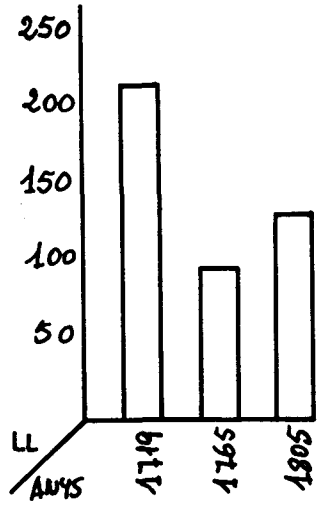
9. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 182.

10. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.* p. 146.

Evolució comparada del quarter Major

Individus contribuents de més de 10 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de més de 10 lliures.

tral: 1719 (+9 %), 1765 (+10 %) i 1805 (+21 %). Aleshores és evident que aquest grup de contribuents té una riquesa cada cop més important i cada cop més positivament distanciada de la riquesa total dels contribuents de més de cinc lliures.[11]

Els contribuents de menys de cinc lliures són els que més negativament viuen el pas del temps. Entre 1765 i 1805 passen de tenir 160 contribuents a 150, i de contribuir 291 lliures a contribuir-ne 228.[12] Tot i que entre principis i mitjan segle (1719-1765) l'evolució havia estat positiva (106 i 160 contribuents, 181 i 291 lliures) no han pogut mantenir aquesta evolució fins a finals de segle.[13] Amb l'anàlisi dels coeficients no tan sols ens adonem que la pèrdua és progressiva, sinó que també se'ns fa perfectament visible que la recuperació econòmica de mitjan segle no es produeix si comparem el percentatge amb el del total de contribuents de menys de cinc lliures. Entre 1719 i 1805, els coeficients econòmics

11. Ara ja no podem dubtar de l'increment de la riquesa en els contribuents de més de 5 lliures ja que el futur ha confirmat les impressions del passat: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 192.
12. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 182.
13. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 146.

presenten la següent evolució: —9 % (1719), —19 % (1765) i —21 % (1805). Com podem veure, la pèrdua de capacitat d'ajustar-se a la riquesa total dels contribuents de menys de cinc és cada cop més significativa. Aquests contribuents han perdut l'equitat de comportament social i econòmic en el total del cadastre que semblava ésser característica del quarter.[14]

Entre 1765 i 1805, els contribuents de més de 10 lliures augmenten el seu nombre individual (7 i 9 impositors) i la seva capacitat tributadora (100 i 133 lliures).[15] Si ens remuntem a les xifres de 1719 ens trobem davant d'una pèrdua individual (15 i 9 contribuents) i econòmica (221 i 133 lliures).[16] És clar que ha d'ésser un altre cop el coeficient el que ens doni la imatge real d'una adequació econòmica cada vegada positivament ajustada a la riquesa del total del grup: +2 % (1719), +0'12 % (1765) i 10 % (1805).

Queda clar que l'evolució secular del quarter és positiva en dos dels grups tributadors que hem utilitzat. Precisament és positiva en aquells grups que més poden incidir a obtenir una imatge del quarter Major com a zona rica de la vila i com a indicadors de la superioritat que els seus grups tenen dins la zona i envers el total del cadastre. Aquells que posen més de manifest el pes qualitatiu del quarter Major.[17]

5. Carrer Nou

El carrer Nou aporta 128 contribuents al total del cadastre de 1805 amb una capacitat impositiva de 145 lliures. Això els suposa una mitjana d'1'1 lliures de tributació total. En principi, tant pel que fa al nombre de contribuents com a la quantitat tributada, ens trobem en la zona menys important de la vila. Aquesta manca d'importància es veu reflectida en l'absència de tributadors de més de deu lliures.

Són 4 els contribuents de més de 5 lliures que podem trobar en el carrer Nou amb una tributació de 22 lliures. La mitjana d'aquests impositors se situa en 5'5 lliures, qüestió que situa

14. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 153; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 190.
15. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 182.
16. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 146.
17. CASTELLS I BERTRAN, J.: La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 153; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 191.

aquests contribuents com els de mitjana més baixa dins les zones representades en aquest cadastre.

Des de la perspectiva individual, els 4 tributadors representen el 3'12 % dels impositors de la zona i el 0'38 % del total de la vila. El percentatge zonal es revela un 5 % inferior a l'aportació individual total dels contribuents de més de cinc en el cadastre de 1805, això implica que el nombre d'individus estigui per sota de la que seria la representativitat ideal expressada pel total de contribuents del mateix grup.

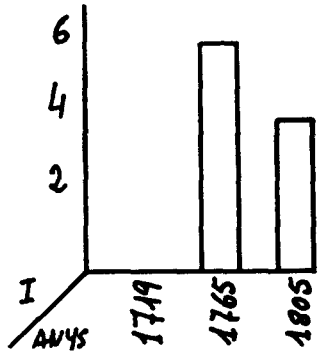
La vessant econòmica posa de manifest que les 22 lliures sols representen el 15'17 % de la imposició zonal i l'1'20 % de la total de la vila. Tant el percentage zonal com el total són els més baixos que registra aquest grup de contribuents, reflexió que situa perfectament la capacitat econòmica dels membres del carrer Nou. Zonalment aquesta tributació és un 22 % inferior a la del total del grup en el cadastre i, en definitiva, deixa clar que la riquesa dels contribuents de més de cinc del carrer Nou està molt allunyada de la que té el total de contribuents del mateix grup en la vila. En altres paraules, la riquesa ideal i la real són molt contrastades en aquesta zona.

Els contribuents de menys de 5 lliures són 124, amb una capacitat impositiva de 123 lliures; això implica una mitjana de tributació inferior a la lliura (0'9) que també és, a la vegada, la més baixa de la vila. La zona ocupa l'última posició de la vila en aquest tipus de contribuents i també en la seva capacitat impositiva.

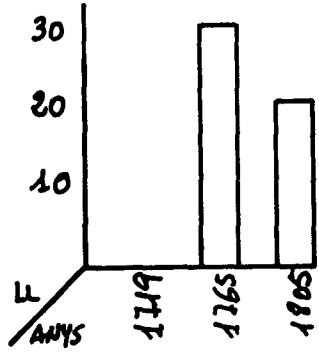
Els 124 tributadors representen el 96'88 % dels impositors zonals i el 12'06 % dels del total de la vila. Zonalment són els més nombrosos, totalment són una minoria. La forta representativitat zonal els permet gaudir d'un coeficient superior en un 5 % a la participació total dels contribuents de menys de cinc lliures en el cadastre de 1805. És perceptible que aquesta és una zona amb una preponderància de baixos contribuents tan clara que els situa per sobre de la representació cadastral total. Faltarà veure si aquesta presència individual de signe positiu té una resposta millor en el terreny econòmic.

Econòmicament, les 123 lliures tributades representen el 84'83 % de la imposició de la zona i el 6'73 % de la tributació total de la vila. Dins de la zona, la importància econòmica és aclaparadora; en el total del cadastre és la més baixa. La riquesa zonal presenta uns nivells que superen la total del grup en la

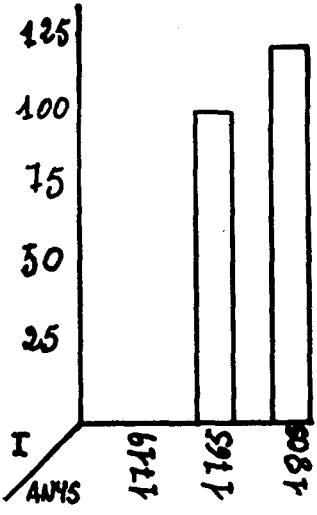
Evolució comparada del carrer Nou

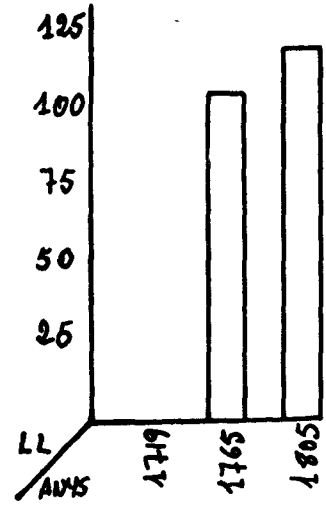
Individus contribuents
de més de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de més de 5 lliures.

Individus contribuents
de menys de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de menys de 5 lliures.

vila amb un coeficient econòmic un 22 % superior a la capacitat impositiva total. Ni que internament la riquesa sigui significativa —des de la vessant quantitativa— i respongui positivament a un cert grau de riquesa ideal manifestat per la totalidad del grup, no pot amagar que, si traslladem aquesta capacitat a la del total, ens trobem amb la realitat que són els contribuents més pobres de la vila.

L'absència d'impositors de més de deu lliures no fa res més que manifestar clarament que ens trobem en una zona d'escassa capacitat impositiva i sense elements que es puguin considerar membres de l'autèntica èlite de la vila formada pels contribuents de més de deu.

A partir del que hem dit, resulta evident quin és el tipus contributiu dominant en la zona: els contribuents de menys de 5 lliures. Ja hem vist en quins factors d'anàlisi sustentàvem aquesta dominació: 1) en el percentatge zonal, que era, tant individualment com econòmicament, molt superior al de l'altre grup impositiu; 2) en el fet que aquest percentatge permeti uns coeficients positius i superiors a la representativitat total del grup en el cadastre de 1805.

Ens fa falta analitzar ara com ha evolucionat la zona entre els cadastres de 1765 i 1805. Hem de fer notar que no hi ha referència al carrer Nou en el cadastre de 1719.

Un fet no ha canviat entre 1765 i 1805: l'absència de contribuents de més de 10 lliures. Els elements impositius més destacats de la vila no tenen cap tipus de representació entre els tributadors del carrer Nou. Un tret negatiu que es manté.

Pel que fa als contribuents de més de 5 lliures han vist disminuir tant el nombre d'individus —de 6 (1765) a 4 (1805)— com la capacitat impositiva —de 33 lliures (1765) a 22 lliures (1805)—. Les xifres absolutes denoten retrocés.[18] Però, i els coeficients? Des de la perspectiva dels coeficients econòmics la problemàtica és idèntica: —17 % (1765) i —22 % (1805). Un retrocés clar es miri com es miri.

Els impositors de menys de 5 lliures han augmentat en nombre de 103 a 124 i en capacitat impositiva de 107 lliures a 127 lliures.[19] Ara les xifres absolutes ens denoten un creixement. Però,

18. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 193.
19. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 194.

fins a quin punt és significatiu? Els coeficients presenten aquesta evolució: +17 % (1765) i +22 % (1805). Ha crescut la tributació i també la capacitat de superar internament la riquesa del total del grup, tot i que externament aquests contribuents continuen essent els més pobres de la vila.

6. Quarter de Montserè

El quarter de Montserè participa en el cadastre de 1805 amb un total de 201 contribuents i una tributació de 283 lliures. Això implica una mitjana de contribució del quarter d'1'4 lliures. Ens trobem en la segona zona pel que fa a la importància numèrica dels contribuents i en la tercera zona respecte de la capacitat impositiva.

Els contribuents de més de 5 lliures del quarter de Montserè són 11 individus que presenten una capacitat impositiva de 86 lliures. Això els proporciona una mitjana de tributació de 7'8 lliures, que és la tercera mitjana en importància, entre aquest grup de contribuents, comparada amb la de les altres zones urbanes.

Des de la perspectiva individual els 11 contribuents representen el 5'47 % de la població cadastral del quarter i l'1'07 % del total de tributadors de la vila. El percentatge zonal es revela un 3 % inferior a la representació total del grup en el cadastre de 1805, fet que posa en evidència la manca de pes d'aquests contribuents en la seva pròpia zona. Pel que fa a la representació en el total del cadastre, hem de dir que és el tercer percentatge de la vila.

Econòmicament, les 86 lliures tributades pels contribuents de més de cinc són el 30'38 % de la imposició zonal i el 4'71 % de la del total del cadastre de 1805. El percentatge zonal és un 7 % inferior a la representació econòmica del total del grup en el cadastre, problemàtica que implica una importància quantitativa interna allunyada del pes «ideal» del grup. Hem de dir que el percentatge respecte del total del cadastre és el tercer de la vila.

Des de la perspectiva interna, la zona està negativament ajustada tant a la presència individual com a la capacitat econòmica que té el total del grup en el cadastre, però aquest desajust és més significatiu des del punt de vista econòmic. Des de la pers-

pectiva externa, en el total del cadastre, la zona manté una idèntica posició individual i econòmica.

Els contribuents de menys de 5 lliures són 190 individus que tributen un total de 197 lliures, cosa que suposa una mitjana d'imposició d'una lliura, imposició mitjana que és la segona més important de la vila. En un altre sentit, és la segona zona que presenta més nombre de contribuents de menys de cinc i la tercera pel que fa a la capacitat impositiva.

Individualment, els 190 contribuents representen el 94'52 % dels impositors de la zona i el 18'42 % dels tributadors en el total del cadastre. Aquest percentatge zonal (94'52 %) és un 3 % superior a la representació individual del grup en la vila, això implica que socialment aquest grup estigui molt arrelat en la zona. El percentatge total és el segon més important i posa de manifest que la importància interna es trasllada al total del cadastre.

Des de la perspectiva econòmica, les 197 lliures tributades són el 69'62 % de la contribució zonal i el 10'79 % de la imposició en el total del cadastre. La utilització del coeficient ens revela un percentatge zonal en un 7 % superior a la capacitat impositiva del total del grup; això representa una tributació qualitativament important. Però aquesta importància econòmica zonal no es pot traslladar del tot al seu pes en el total del cadastre, ja que, mentre interzonalment el seu precentatge és el segon més elevat (comparat amb els percentatges zonals de les altres zones) dins el total queda limitat al tercer percentatge de la vila.

Com podem veure, coeficients individuals i econòmics positius, però marcadament més significatiu el segon que el primer. La capacitat de superar en la zona, el pes del total del grup en el cadastre, és més un fet econòmic que no de representacions individuals. En canvi els percentatges respecte del total surten més positivament situats de la comparació amb les altres zones en el terreny individual (de nombre de contribuents representats) que no des de la vessant econòmica. En definitiva, mentre que internament la importància econòmica supera la representació individual, en comparació amb la qual té el total del grup, externament és la situació individual la que queda més ben ubicada superant els nivells percentuals de la situació econòmica.

Els 3 contribuents de més de 10 lliures del quarter de Montserè presenten una capacitat impositiva de 34 lliures, fet que suposa una mitjana de tributació d'11 lliures, que és la més baixa en aquest grup de contribuents. De tota manera és la tercera

zona tant pel que fa al nombre de contribuents com a la imposició realitzada.

Individualment, els 3 contribuents representen l'1'49 % dels impositors de la zona i el 0'29 % dels tributadors cadastrals. Aquest percentatge zonal permet un coeficient en un 0'44 % superior a la representativitat total del grup en el cadastre. Evidentment que es tracta d'un grau de superioritat mínim però que s'ajusta a la participació ideal. El percentatge respecte del total és el tercer de la vila, escassament diferenciat tant dels superiors com dels inferiors.

Des de la perspectiva econòmica, les 34 lliures tributades suposen el 12'01 % de la tributació zonal i l'1'86 % de la total. Internament el seu percentatge zonal suposa un coeficient inferior (—2 %) a la capacitat impositiva del total del grup en el cadastre, i això implica que zonalment no s'ajusti als nivells de riquesa expressats pel total. El seu percentage total situa la zona com la tercera en importància i capacitat d'incidir en el total cadastral.

És clar que l'estructura zonal d'aquest tipus de contribuents és més positiva en sentit econòmic que no individual i el mateix podem dir de la seva capacitat dins el total del cadastre.

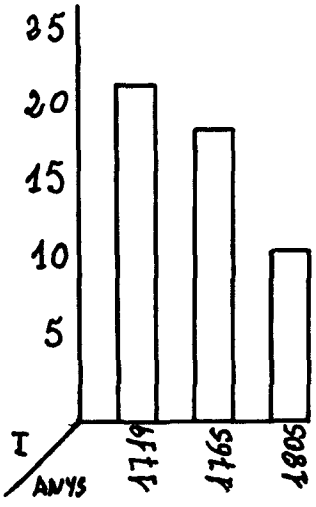
Abans d'entrar en l'anàlisi del grup contributiu dominant en el quarter de Montserè, cal dir, tot reflexionant, que és un quarter que presenta marcats contrastos de poblament, en el sentit que, quant als contribuents, la riquesa presenta una distribució força diversificada, ja que grups que tenen una marcada presència econòmica no la tenen social i els que la tenen social no la tenen econòmica. De tota manera, aquesta distribució s'ha decantat cap a un dels extrems impositius: els contribuents de menys de cinc lliures.[20]

Aquests tributadors són els dominants en la zona. Per afirmar-ho ens apuntalem en el fet que tant el coeficient de contribuents com el de quantitats tributades, demostren que zonalment el quarter està per sobre de la participació total del grup en el cadastre. També cal dir que és un grup de contribuents que demostra una més forta capacitat econòmica d'incidir en el total del cadastre.

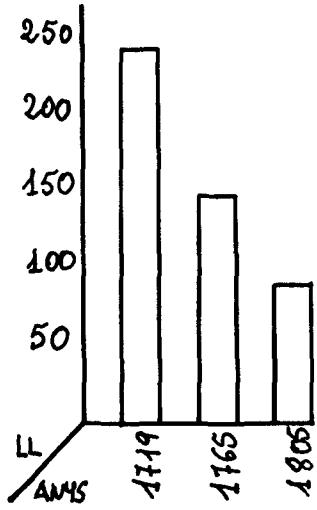
Respecte de l'anterior cadastre de 1765 el quarter de Montserè ha evolucionat positivament en el nombre de contribuents

20. Ja el 1719 plantejàvem el dubte de si en el futur la distribució desigual de la riquesa es decantaria o no cap un dels extrems: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 156.

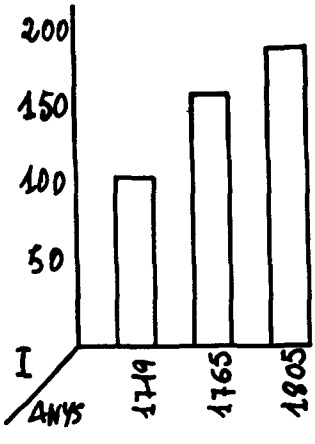
Evolució comparada del quarter de Montserè

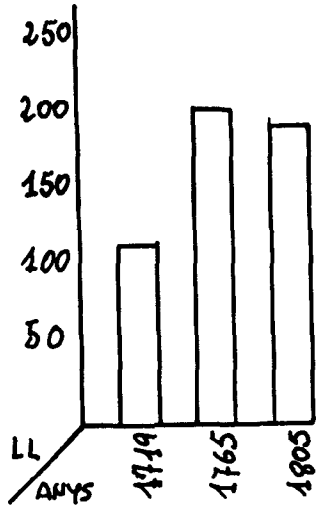
Individus contribuents
de més de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de més de 5 lliures.

Individus contribuents
de menys de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de menys de 5 lliures.

totals (de 179 a 201) però negativament pel que fa a la capacitat impositiva (de 355 a 283 lliures). Caldrà veure si aquesta desigual tendència evolutiva es manté en l'anàlisi separada de cadascun dels grups impositius que nosaltres estudiem.

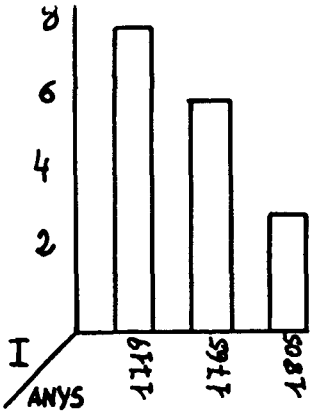
Entre 1765 i 1805, els contribuents de més de 5 lliures han patit pèrdua en el nombre d'individus (de 19 a 11) i de capacitat impositiva (de 152 a 86 lliures).[21] La pèrdua es produeix igualment si prenem com a punt d'anàlisi l'any 1719, és a dir, que entre principi i final de segle la capacitat conjunta dels components d'aquest grup ha anat perdent progressivament la seva importància.[22] Si analitzem els coeficients, tenim la mateixa davallada irreversible? Des de la perspectiva econòmica hi ha un manteniment de les posicions els anys 1719 i 1765 amb coeficients positius d'un 2 % i una caiguda significativa (—7 %) el 1805, és a dir, la tendència negativa s'aguditza entre mitjan i final de segle. Aguditzada no tan sols perquè apareixen els coeficients negatius sinó també perquè hi ha una pèrdua (valorable en un 9 %) en la capacitat d'ajustar-se a la riquesa del total del grup en el cadastre.

Entre 1765 i 1805, els contribuents de menys de 5 lliures veuen augmentar la presència individual (de 160 a 190) i disminuir la capacitat econòmica (de 203 a 197 lliures).[23] Si analitzem la situació des de principis de segle (1719) la tendència varia, i augmenten tant individualment com econòmicament.[24] L'evolució secular dels coeficients econòmics que presentem: —4 % (1719), —2 % (1765) i +7 % (1805), demostra que hi ha una tendència al creixement qualitatiu de la riquesa, malgrat la baixada de les cotitzacions. Així, entre 1719 i 1765 s'havia produït un increment del 2 % en la capacitat d'ajustar-se a la riquesa del total del grup i entre 1765 i 1805 cal situar aquest increment en un 9 %. En altres paraules, la capacitat d'ajustar-se a la riquesa del grup és més ràpida i acusada entre mitjan i final de segle. Tenim, doncs, que la pèrdua en valors absoluts queda compensada per aquesta estructura interna que adequa progressivament la riquesa zonal a la del total del grup, que probablement no fa més que respondre al creixement continuat del nombre de contribuents.

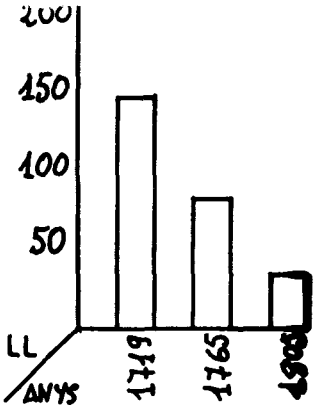
Els contribuents de més de 10 lliures, entre 1765 i 1805, s'han vist reduïts a la meitat (de 6 a 3) i perden capacitat impositiva

21. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 195.
22. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 154.
23. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 195.
24. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...,» *op. cit.*, p. 155.

Evolució comparada del quarter de Montserè

Individus contribuents de més de 10 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de més de 10 lliures.

(de 81 a 34 lliures).[25] Aquest procés és més acusat si rebusquem les dades de 1719 (de 8 a 3 contribuents, de 153 a 34 lliures) i les comparem amb les de 1805.[26] No podem tenir una visió més negativa de l'evolució secular. Ara bé, és aquesta pèrdua de riquesa tan contrastada si analitzem els coeficients econòmics? Sí. L'evolució dels coeficients és aquesta: +10 % (1719), +6 % (1765) i —2 % (1805). Els dos primers coeficients són positius però hi ha una pèrdua del 4 % entre l'un i l'altre; i entre 1765-1805, la pèrdua cal situar-la en un 8 %. La davallada que es produeix entre mitjan i final de segle és més important que l'anterior, però no pot amagar la pèrdua constant de la riquesa zonal respecte de la del total del grup.

Genèricament tenim una evolució secular negativa. En termes generals, doncs, les reaccions i hipòtesis que formulàvem en l'anàlisi de mitjan segle queden força confirmades.[27]

7. Quarter de Framenors

El quarter de Framenors participa en el cadastre de 1805 amb un total de 153 contribuents que assoleixen una capacitat

25. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 196.
26. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa», *op. cit.*, pp. 155-156.
27. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 199.

impositiva de 227 lliures. Això suposa una mitjana de contribució d'1'4 lliures. És la quarta zona de la vila en aportació de contribuents i en capacitat impositiva.

Els contribuents de més de 5 lliures són 11 individus que tributen 75 lliures; la mitjana resultant és de 6'8 lliures, la més baixa de la vila. Tant des del punt de vista individual com econòmic, aquest grup de contribuents és el quart en importància dins el total del cadastre.

Els 11 tributadors de més de 5 lliures representen el 7'18 % dels impositors de la zona i l'1'07 % dels contribuents totals del cadastre. Des de la perspectiva zonal el percentage és un 1 % inferior al total de representació d'aquest grup de contribuents en el cadastre, fet que implica que no tinguem una representació qualitativa d'aquests contribuents en Framenors.

Econòmicament, les 75 lliures tributades pels contribuents de més de 5 lliures representen el 33'03 % de la imposició del quarter i el 4'10 % de l'aportació en el total del cadastre. El percentatge zonal (33'03 %) implica una estructura econòmica que és un 4 % inferior a la que tenen els impositors de més de cinc en el cadastre de 1805, i això implica que la riquesa dels contribuents de la zona i la del total del grup estigui fortament contrastada a favor del grup.

En definitiva, aquests contribuents de Framenors tenen una baixa representativitat individual i una baixa capacitat econòmica que no poden respondre a l'estructura del grup. Com a mínim, tenim una coherència negativa de comportament.

Els contribuents de menys de 5 lliures són 142, amb una capacitat impositiva de 152 lliures que implica una mitjana de tributació d'una lliura: la més petita però idèntica a la de Montserè. Aquesta tipologia de contribuents se situa en la representació total de la vila en quarta posició tant des de la perspectiva individual com econòmica.

Pel que fa als individus, els 142 contribuents representen el 92'81 % dels impositors de la zona i el 13'81 % dels tributadors cadastrals. El percentatge zonal permet parlar d'una estructura social interna que supera en un 1 % la del total de contribuents del grup en el cadastre, fet que implica que ens trobem amb una zona de presència qualitativa d'aquest tipus de contribuents. El seu percentage total, no fa res més que confirmar les impressions despreses del total de contribuents de la zona, és a dir, que

són la quarta zona de la vila en aportació de tributadors de menys de cinc lliures.

Des de la perspectiva econòmica, les 152 lliures tributades representen el 66'97 % de la imposició de la zona i el 8'32 % de la tributació total. La zona presenta una estructura interna de tributació que supera en un 4 % la del total del grup en el cadastre, fet que implica una resposta positiva als nivells de riquesa del grup, ja que són superiors els de la zona que els totals del grup. El percentage respecte del total és el quart de la vila, a una distància idèntica percentual (2 %) de l'immediatament superior i de l'inferior, això permet dir que queda situat en la zona mitjana dins les tributacions baixes.

No hem de deixar de mencionar que els contribuents de menys de 5 lliures del quarter de Framenors mantenen un comportament cadastral amb tendència a superar els nivells del grup, tant des de la vessant individual com des de la perspectiva econòmica. Aquesta tendència positiva és més significativa en el seu sentit econòmic i això situa perfectament la capacitat impositiva dels components d'aquest grup dins Framenors.

Sols tenim un contribuent de més de 10 lliures en el quarter de Framenors amb una capacitat impositiva de 15 lliures. Tant la presència individual com la capacitat econòmica són les més baixes registrades en el cadastre de 1805 entre aquest grup de tributadors. De tota manera, cal ressaltar que aquesta imposició (que no pot respondre a cap tipus de mitjana) és elevada.

Des de la perspectiva individual, l'únic contribuent de més de 10 representa el 0'65 % dels contribuents de la zona i el 0'09 % dels impositors cadastrals. El percentage zonal (0'65 %) revela una estructura social inferior (—1 %) al pes total del grup en el cadastre i posa de manifest l'escassa importància que aquest tipus de contribuent té en la zona. Limitació d'importància que trasllada a la seva capacitat d'incidir en el total cadastral, amb la qual cosa la zona quedarà situada com la menys important en contribuents de més de deu lliures.

Econòmicament, les 15 lliures representen el 6'60 % de la imposició zonal i el 0'82 de la tributació dins el total cadastral. L'estructura econòmica d'aquest contribuent de Framenors està molt allunyada de la que suporta el total del grup en el cadastre; així el seu coeficient ens revela una capacitat econòmica un 8 % inferior a la del total del grup. És clar que aquesta manca de capacitat interna de respondre als nivells de riquesa, caldrà en-

tendre-la com a directament resultant d'ésser la tributació d'un sol contribuent, situació que no havíem tingut en cap tall cadastral. El percentatge respecte del total és el més baix de la vila, clarament diferenciat dels altres percentatges.

Com podem veure, els contribuents de més de deu lliures no tenen ni pes social ni pes econòmic que pugui ésser comparat amb el del total del grup i tampoc no resulta significativa la presència en el total del cadastre.

Abans d'entrar en l'anàlisi del grup contributiu dominant de Framenors cal plantejar una reflexió que ens permetrà escatir millor la seva naturalesa: 1) és la zona amb menys presència i capacitat contributiva dels impositors de més de 10 lliures; 2) és una zona d'escassa importància social i econòmica dels contribuents mitjos; i 3) és una zona d'importància manifesta dels tributadors de menys de 5 lliures.

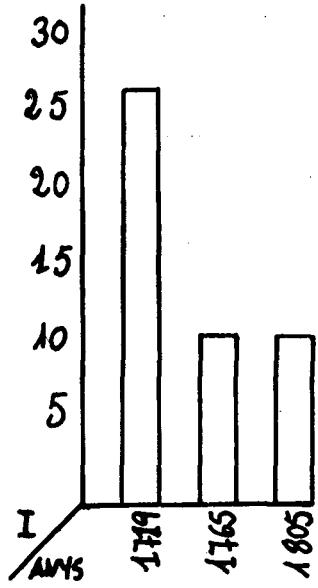
De l'últim punt de la nostra reflexió és deduïble que nosaltres creiem que són els contribuents de menys de 5 lliures el grup impositiu característic del quarter. L'explicació és simple: és l'únic grup impositiu que té coeficients positius, tant de contribuents com de quantitats recaptades. Dit d'una altra manera, és l'únic grup que interiorment té percentatges superiors al total de la seva represnetació en el cadastre.

Entre 1765 i 1805, el quarter de Framenors presenta una evolució, en termes absoluts, contradictòria. Mentre que en el nombre d'impositors ha vist augmentar la xifra (de 142 a 153), en la seva capacitat impositiva ha patit una pèrdua considerable (de 273 a 227 lliures). Aquesta pèrdua té els mateixos trets contradictoris si l'analitzem a partir de 1719: el nombre de tributadors augmenta progressivament, mentre que la capacitat impositiva és cada cop més baixa. Vegem si l'anàlisi dels grups impositius respon a la mateixa tendència general.

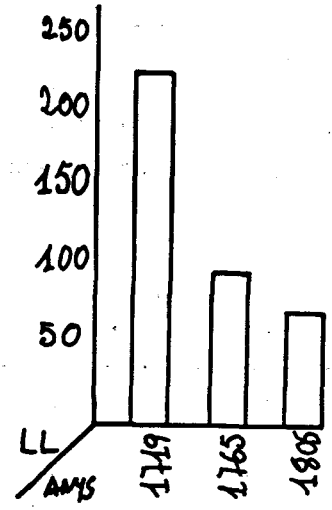
Els contribuents de més de 5 lliures són 11, tant en el cadastre de 1765 com en el de 1805 (manteniment individual que suposa una pèrdua dins el creixement global de la població cadastral del quarter) i la seva capacitat impositiva passa de 99 lliures (1765) a 75 (1805).[28] Des de principis de segle (1719) la pèrdua individual i l'econòmica són un fet irreversible i molt més remarcable.[29] Ara bé, l'anàlisi dels coeficients econòmics revela una

28. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 199.
29. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...» *op. cit.*, p. 157.

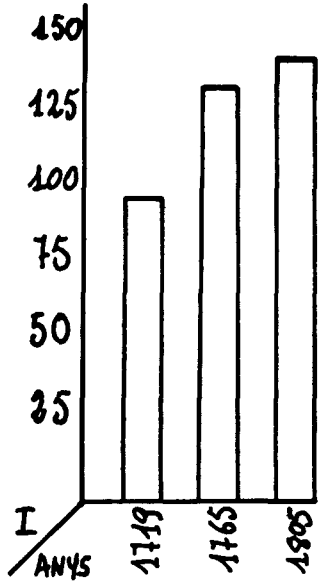
Evolució comparada del quarter de Framenors

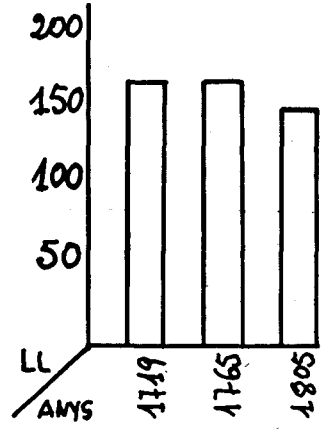
Individus contribuents
de més de 5 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de més de 5 lliures.

Individus contribuents
de més de 10 lliures.

Quantitats tributades
pels contribuents
de menys de 5 lliures.

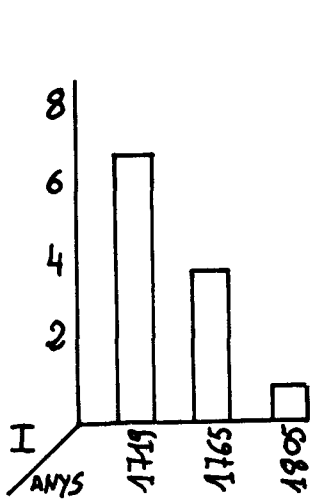
pèrdua considerable o un cert grau de creixement intern? L'evolució dels coeficients és aquesta: —6 % (1719), —4 % (1765 i 1805). Queda clar que sempre són percentatges zonals inferiors a la capacitat del total del grup en el cadastre, però que tenen una millora del 2 % entre 1719 i 1805 que resulta evident: tenim, doncs, un mínim grau de creixement intern. Grau de creixement que afecta la primera meitat del segle ja que en la segona el coeficient roman estancat sense permetre albirar com ha evolucionat el grup en aquesta segona època.

Entre 1765 i 1805, els contribuents de menys de 5 lliures han vist augmentar el seu nombre (de 131 a 142) i disminuir la capacitat impositiva (de 174 a 152 lliures).[30] Aleshores tenim una diversitat de comportament social i econòmic que és més evident si partim de les dades de 1719 (de 97 a 142 contribuents i de 173 a 152 lliures).[31] Tot sembla que indica que la pèrdua econòmica d'aquest grup de contribuents és un fet real però també ens cal valorar quina és la tipologia d'aquesta pèrdua. L'evolució dels coeficients (+6, 1719, +4, 1765 i 1805) revela una capacitat impositiva sempre superior a la del total del grup però, a la vegada, una pèrdua impositiva valorable en un 2 % entre 1719 i 1765. Aleshores, si hem de parlar de pèrdua estructural caldrà cenyir-la a la primera meitat de segle, on realment se'ns fa visible. En la segona, la fredor de les xifres ens revela un manteniment de posicions que no ens permet una conclusió mínimament sospesada.

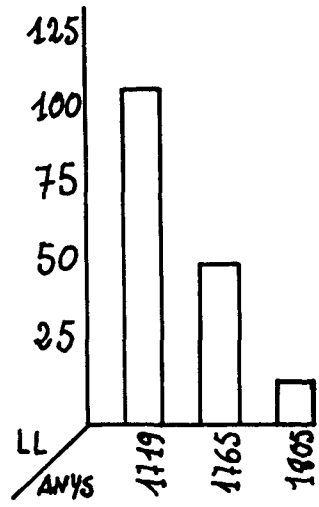
Els contribuents de més de 10 lliures són, probablement, els més afectats per l'evolució produïda entre 1765 i 1805.[32] Han patit una pèrdua important en el nombre de tributadors (de 4 a 1) i una davallada més considerable de la capacitat impositiva (de 52 a 15 lliures). Aquest procés és molt més significatiu si l'analitzem a partir de les xifres de 1719 (de 7 a 1 impositor i de 109 a 15 lliures).[33] De tota manera, si analitzem els coeficients econòmics ens adonarem que no podem parlar d'un retrocés continuat i progressiu de la tributació, ja que tenim una fase d'evolució positiva: —5 % (1719), +3 % (1765) i —8 % (1805). Entre 1719 i 1765, la riquesa de la zona ha crescut un 8 % respecte de la del total del grup; mentre que, entre 1765 i 1805, la riquesa de la zona ha perdut un 11 % respecte de la del total del grup. Dues fases

30. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística», *op. cit.*, p. 200.
31. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 158.
32. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 200-201.
33. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit*, p. 159.

Evolució comparada del quarter de Framenors

Individus contribuents de més de 10 lliures.

Quantitats tributades pels contribuents de menys de 5 lliures.

ben contrastades que obliguen a valorar més negativament la segona meitat de segle en la qual Framenors arriba, pràcticament, a perdre els contribuents de més de deu lliures.

8. Conclusions i esbós de l'evolució zonal de Cervera (1719-1805)

En el moment de veure l'evolució de Cervera entre 1917 i 1805 caldrà fer-ho a través de l'anàlisi separada d'aquests aspectes: 1) veure com han evolucionat els totals dels cadastres tant des de la vessant individual com econòmica; 2) analitzar el grup impositiu que social i econòmicament té més presència en el total dels cadastres; 3) apreciar la zona característica de cada grup contributiu; i 4) divisió de les zones urbanes en dos grups: la Carvera rica i la Cervera pobra.

La visió del total cadastral des del punt de vista individual no pot ésser més que positiva, ja que el nombre de tributadors ha augmentat en els tres cadastres estudiats: 671 contribuents (1719), 966 impositors (1765) i 1.028 recaptats (1805). En canvi,

les imposicions han patit una progressiva davallada: 2.165 lliures (1719), 1.987 lliures (1765) i 1.825 lliures (1805).[34]

En l'anàlisi del grup impositiu que socialment i econòmica té més presència en el total dels cadastres hem tingut en compte quin és el grup que individualment i econòmicament està més representat.

En els tres cadastres el grup numèricament més representat és el format pels contribuents de menys de 5 lliures: 521 (1719), 863 (1765) i 959 (1805). No tan sols és el més ben representat sinó que és l'únic que guanya impositors en el transcurs dels anys.

El grup econòmicament més important, en els tres cadastres, és el format pels contribuents de més de 5 lliures que, tot i perdre progressivament capacitat impositiva, any per any són els que aporten més al total cadastral: 1.365 lliures (1719), 814 (1765) i 685 (1805).

Per apreciar la zona característica de cada grup contributiu hem de tenir en compte els respectius percentatges de participació en el total del cadastre tant des de la vessant social com econòmica.

Els contribuents de més de 5 lliures del quarter Major són els que podem considerar social i econòmicament representatius, a partir dels seus percentatges totals, en els cadastres de 1719, 1765 i 1805.[35]

El quarter de Capcorral ostenta la representació dels contribuents de menys de 5 lliures, amb percentatges totals molt contrastats respecte dels d'altres zones, en tots els cadastres estudiats.[36]

La representació zonal dels contribuents de més de 10 lliures és la menys estancada ja que es troba repartida socialment i econòmica al llarg del segle entre dues zones. L'any 1719 és el quarter Major el que té més presència social i econòmica d'aquests tributadors. El 1765 veu com la representativitat social està en mans del quarter de Capcorral, mentre que l'econòmica es troba repartida entre els quarters Major i de Capcorral. Final-

---

34. Per confirmar-ho revisar: CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 146; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 182.

35. CASTELLS I BERTRAN, J.: La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, pp. 150-151; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 188-189.

36. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 151; CASTELLS I BERTRAN, J.: La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 189.

ment, el 1805 torna a ésser el quarter Major el que ostenta la màxima representació d'aquest tipus d'impositors.[37]

A partir de l'estudi dels coeficients podem escatir quines són les zones que per als tres cadastres tenen millors coeficients i, a través d'això, fer una distribució zonal entre les zones que pertanyen a la Cervera rica o a la Cervera pobra.

La Cervera rica de 1719 i 1765 és la formada pels quarters Major i de Montserè, mentre que en el cadastre de 1805 és el quarter Major l'inclòs en aquest grup.[38] Això és així, perquè són les zones de més alt coeficient de quantitats tributades pels contribuents de més de cinc i més de deu lliures; i les de coeficient més baix de quantitats recaptades pels contribuents de menys de cinc lliures.

Pel que fa a la Cervera pobra, tenim en compte aquelles zones que tenen un coeficient més alt de quantitat tributada pels contribuents de menys de cinc lliures. Això ens dóna per al conjunt del segle les següents zones urbanes: quarter de Framenors i de Capcorral (1719), els anteriors i el carrer Nou el 1765 i tots ells junt amb Montserè l'any 1805.[39]

37. CASTELLS I BERTRAN, J.: La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, pp. 151-152; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, pp. 185 i 189-190.

38. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 160; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 204.

39. CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució de la riquesa...», *op. cit.*, p. 161; CASTELLS I BERTRAN, J.: «La distribució urbanística...», *op. cit.*, p. 205.